

TINGKAH LAKU AGRESIF

Azizi Yahaya & Faizah Idris
Fakulti Pendidikan,
Universiti Teknologi Malaysia.

Abstrak : Artikel ini menerangkan tentang definisi tingkah laku agresif di kalangan pelajar, jenis tingkah laku agresif dan dorongan tingkah laku agresif. Terdapat beberapa jenis tingkah laku agresif dan dorongan tingkah laku agresif.

Katakunci : tingkah laku agresif, dorongan agresif, jenis agresif, definisi agresif

Pengenalan

Ada teori menyatakan bahawa tingkah laku adalah berbentuk naluri, iaitu tingkah laku tidak dapat dipelajari daripada sesiapa tetapi disebabkan oleh faktor dalaman atau kematangan fisiologi. Walau bagaimanapun, kebanyakan ahli teori percaya bahawa tingkah laku hanya boleh dipengaruhi oleh masa kini. Ini bermakna hanya masa kini yang penting bagi memahami tingkah laku. Namun, tingkah laku semasa juga dipengaruhi oleh masa lampau. Begitu juga, sebarang perkara yang difikirkan masa kini boleh dipengaruhi oleh pemikiran masa tentang masa hadapan.

Gibbons (1970) menyatakan kurang daripada 3% juvana dalam Amerika dirujuk pada mahkamah juvana setiap tahun. Walaupun sebahagian besar populasi pemuda dalam perhatian mahkamah sewaktu zaman remaja. Hanya separuh daripada kes rujukan ini dianggap sebagai kes berat untuk dibicarakan dalam mahkamah. Dengan perkataan lain, separuh lagi diurus secara tidak rasmi.

1. Definisi Tingkah Laku Agresif

Menurut Azizi (2004), agresif ialah sebarang tingkah laku yang dirancang untuk mencederakan orang lain, iaitu tingkah laku yang harus dielakkan. Kekecawaan, kejengkelan, dan serangan semuanya mudah menyebabkan seseorang itu berasa marah. Perasaan marah ini adalah satu daripada unsur yang penting untuk menghasilkan tingkah laku agresif. Biasanya seseorang yang marah lebih cenderung untuk bersikap agresif. Ada juga seseorang itu bertindak agresif tanpa merasa agresif. Oleh itu, faktor untuk mengawal tingkah laku agresif sama penting dengan menimbulkan perasaan agresif. Pengetahuan lampau merupakan mekanisme penting untuk menentukan manusia yang bertingkah laku agresif.

Dari segi sejarah, ahli jenayah merujuk tingkah laku melanggar peraturan biasa iaitu agresif sebagai pesalah. Kenyataan terdapat ratusan kajian telah menggunakan istilah agresif

untuk menerangkan tingkah laku menyimpang atau tingkah laku biasa. Ahli psikologi pula menggunakan istilah seperti tingkah laku anti-sosial, tingkah laku bermasalah dan kelakuan bermasalah atau kecelaruan.

Reed & Baali, (1972) menyatakan bahawa ahli sosiologi, psikologi, psikiatri dan guru mempunyai istilah yang berbeza bagi kumpulan agresif ini. Pada pandangan ahli sosiologi, pesalah juvana adalah individu yang tidak sahaja melakukan tingkah laku agresif tetapi dilabel sebagaimana masyarakat bertindak balas terhadapnya. Ahli psikologi pula menumpukan bukan sahaja pada tingkah laku agresif tetapi termasuk cara juvana berfikir; ahli psikiatri pula menitikberatkan tahap emosi dan sikap yang dikenali sebagai patologi mental. Rakyat jelata mempunyai pandangan berlainan tertakluk pada sama ada mereka pernah terseksa atau terpengaruh oleh tingkah laku agresif itu.

Reed & Baali, (1972) menjelaskan bahawa tingkah laku agresif ialah tingkah laku yang berlainan daripada norma-norma biasa yang telah ditetapkan oleh institusi tertentu. Kelainan ini mungkin boleh diterima atau tidak boleh diterima oleh masyarakat.

Stumphauzer (1986) mentakrifkan pesalah juvana sebagai remaja yang lakukan tingkah laku agresif. Untuk menjadi pesalah yang rasmi, remaja atau kanak-kanak tersebut telah mencabul undang-undang negara atau kehakiman kerajaan. Salah laku ini boleh merangkumi ponteng, buli, gangsterisme, merokok, mencuri, peras ugut, menghisap dadah, pelanggaran disiplin hingga ke jenayah berat.

2. Jenis Tingkah Laku Agresif

Terdapat dua kategori tingkah laku agresif di kalangan iaitu berbentuk instrumental (penyerang proaktif) dan matlamat (penyerang reaktif). Tingkah laku agresif yang instrumental ialah berkaitan dengan sesuatu tujuan untuk mendapatkan sesuatu. Contohnya mencederakan sesuatu atau seseorang untuk mendapatkan sesuatu atau hendak menang dalam sesuatu permainan. Tingkah laku ini bukan bertujuan untuk mencederakan tetapi bertujuan untuk mendapatkan matlamat yang diinginkan. Golongan ini percaya keagresifan dapat mendatangkan keuntungan dan harga diri dapat dipertingkatkan dengan mendominasi orang lain sebelum perkara yang serius berlaku.

Tingkah laku yang berbentuk matlamat (penyerang reaktif) mempunyai tujuan untuk mencederakan pihak lain. Contohnya mencederakan sesuatu kerana perasaan benci atau iri hati. Golongan ini bersikap bermusuhan yang tinggi dan bertindak balas agresif berbanding golongan lain (Azizi 2004).

Dari sudut biologi, Maccoby dan Jacklin (1974, 1980), berpendapat remaja lelaki lebih agresif berbanding remaja perempuan. Olweus dan rakan (1980), mendapati remaja lelaki berumur 16 tahun dan suka membuli rakannya menganggap mereka agresif dari segi pertuturan dan fizikal biasanya mempunyai tahap testosterone yang tinggi berbanding remaja lelaki yang tidak agresif

3. Dorongan Tingkah Laku Agresif

Terdapat tiga aspek utama yang dikaitkan dengan dorongan keagresifan. Tiga aspek itu ialah:

Tenaga bantuan/ganjaran

Mekanisme pelajaran yang pertama berlaku ialah tenaga bantuan/ganjaran. Apabila tingkah laku tertentu diberikan ganjaran, individu tersebut menjadi lebih suka mengulangi pada masa akan datang. Sebaliknya apabila dihukum, dia jarang mengulangi kesilapan itu (Azizi 2004) Kesimpulannya tingkah laku agresif ialah sempadan utama mempelajari tingkah laku dan tenaga bantuan ialah fasilitator utama bagi keagresifan.

Peniruan

Peniruan ialah mekanisme lain yang berbentuk tingkah laku. Semua orang mempunyai kecenderungan yang tinggi untuk meniru. Peniruan ini berlanjutan kepada hampir semua tingkah laku termasuk keagresifan (Azizi 2004) Keagresifan kadang kala bukan sahaja tidak diperlukan tetapi dibenarkan dan diperlukan, contohnya ketika diserang. Tingkah laku ini dibentuk dan ditentukan oleh apa yang dilakukan oleh orang lain dan diperhatikan oleh pelaku.

Tindakan agresif banyak di cetus akibat daripada peniruan dan pemerhatian terhadap tingkah laku orang lain. Pelajar yang mulanya menjadi pemerhati terhadap pelakuan agresif, kemudian akan turut terlibat. Mengikut Olweus (1998), mengapa pemerhati kejadian agresif, turut melakukan ialah kerana peniruan. Mangsa tindakan agresif pula akan bertukar menjadi agresif akibat daripada peniruan juga. Mereka akan melepaskan kemarahan terhadap mangsa yang lebih lemah dan seterusnya melakukan apa yang telah mereka alami (dalam kes ini ialah perlakuan).

Naluri

Sigmund Freud (1930, 1950) berpendapat bahawa keagresifan disebabkan oleh faktor naluri biologi yang mewujudkan musuh dorongan desakan kebebasan. Manusia mempunyai

tanggapan antara dorongan membina atau kemusnahan. Dorongan semula jadi atau naluri mati adalah semula jadi, namun naluri ini tetap mewujudkan dorongan musuh menuntut pembebasan.

4. Punca dan Sebab Kelakuan Agresif

Zaman remaja merupakan satu tempoh kehidupan yang diselubungi oleh harapan, cabaran, dan ketegangan yang tertentu. Antara lain, tiga faktor yang memberi sumbangan kepada kegeloraan hidup di zaman remaja ialah perubahan fizikal yang amat cepat dan pencapaian kematangan jantina, kedudukan remaja sebagai manusia pinggir dan keperluan untuk menyediakan diri bagi dunia dewasa. (Nik Aziz Nik Pa, 1998).

Erikson (1963) menjelaskan bahawa pada zaman remaja, seseorang berhadapan dengan satu cabaran kritis, iaitu pembentukan dan pengembangan identiti diri. Kegagalan untuk mengatasi cabaran tersebut boleh membuat remaja mengalami krisis kekeliruan tentang peranan hidup mereka. Dalam zaman revolusi teknologi dan ledakan maklumat, pembentukan identiti diri merupakan satu proses yang kompleks. Antara lain pembentukan identiti diri membabitkan pembinaan identiti jantina dan identiti pekerjaan yang sesuai.

Menurut Hurlock (1973) kaum remaja mengalami gangguan emosi seperti bimbang akan kegagalan akan membuat penyesuaian semasa bertembung dengan situasi baru. Jika tidak ada penyesuaian yang memuaskan di antara individu dengan persekitarannya, maka remaja akan menghasilkan tingkah laku yang menyimpang. Perlakuan ini akan menimbulkan masalah sosial yang besar kepada masyarakat dan negara.

Rujukan

- Gibbons (1970). *Theories of Human Development*. Englewood Clift. N.J
- Azizi Yahaya, Yusof Boon, Jamaludin Ramli, Jaafar Sidek Latif, Fawziah Yahya, Amir Hamzah Abdul (2004). "Psikologi Sosial". Johor Bahru: Universiti Teknologi Malaysia.
- Olweus, D. (1978). *Aggression in the School: Bullying and Whipping Boys*. Washington, DC: Hemisphere, Wiley.
- Olweus, D. (1998). *Bullying at school: basic facts and effect of a school based intervention program*. *Child Psychological Science*, 4, 196-200.
- Smith dan Sharp (1994) *The problem of school bullying*. In P.K. Smith & S.Sharp (Eds.), *School Bullying Insights and perspectives*. London: Routledge.
- Nik Aziz Nik Pa (1991). "Keluarga Sejahtera Sebagai Landasan Bagi Realisasi Wawasan 2020". *Jurnal Kebajikan Masyarakat*, 2. 22-31
- Erickson, E.H. (1963). *Childhood and Societ* (rev. Ed.) New York: Norton
- Sulaiman Masri (1996). "Pelajar Cemerlang". Kuala Lumpur: Tinggi Perss Sdn. Bhd.